

Postanowienie z dnia 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02

Wartością przedmiotu zaskarżenia w sprawie o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami (art. 519¹ § 2 k.p.c.) jest wartość poszczególnych rzeczy i praw, których objęcie lub nieobjęcie rozstrzygnięciem sądu albo sposób ich podziału kwestionuje skarżący, a także wartość roszczeń dochodzonych w tej sprawie, będących przedmiotem zaskarżenia.

Sędzia SN Marek Sychowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Jan Górowski

Sędzia SN Tadeusz Żyznowski

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku Bogumiły B. przy uczestnictwie Ryszarda B. o podział majątku wspólnego, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 6 listopada 2002 r., zażalenia wnioskodawczynie na postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 3 czerwca 2002 r.

oddalił zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 3 czerwca 2002 r. Sąd Okręgowy w Kielcach odrzucił kasację wnioskodawczynie Bogumiły B. od postanowienia tego Sądu z dnia 18 stycznia 2002 r. rozstrzygającego o podziale majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami. Sąd Okręgowy stwierdził bowiem, że wprawdzie wnioskodawczynie określiła w kasacji wartość przedmiotu zaskarżenia na 100 000 zł, ale w rzeczywistości wartość ta jest niższa niż 50 000 zł, gdyż rozpoznający sprawę w pierwszej instancji Sąd Rejonowy w Kielcach ustalił wartość majątku podlegającego podziałowi na kwotę niższą niż 50 000 zł i wnioskodawczynie postanowienia tego nie zaskarżyła, a i Sąd Okręgowy w postanowieniu zaskarżonym kasacją ustalił tę wartość także na kwotę niższą niż 50.000 zł.

W zażaleniu na postanowienie wymienione na wstępie wnioskodawczynie zarzuciła naruszenie art. 519¹ § 2 k.p.c. i art. 45 ust. 1 Konstytucji. Wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowienie o podziale majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami obejmuje rozstrzygnięcie o podziale rzeczy i praw wchodzących w skład dzielonego majątku. Postanowienie takie może też zawierać rozstrzygnięcie o żądaniu ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym oraz o tym, jakie wydatki, nakłady i inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku odrębnego lub odwrotnie podlegają zwrotowi (art. 567 § 1 k.p.c.). Kasacją może zostać zaskarżone postanowienie w całości, jak i w części (zob. art. 393³ § 1 pkt 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).

Na tle przepisów o rewizji w piśmiennictwie prawniczym wyrażane były różne zapatrywania co do tego, jaka jest wartość przedmiotu zaskarżenia w razie zaskarżenia postanowienia działowego (o zniesieniu współwłasności, o dziale spadku, o podziale majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami) jedynie w części. W uchwale z dnia 22 kwietnia 1968 r., III CZP 39/68 (OSNCP 1968, nr 11, poz. 183) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że w razie częściowego zaskarżenia rewizją postanowienia o dziale spadku wartością przedmiotu zaskarżenia jest wartość tej części przedmiotu sprawy, która objęta została zaskarżeniem. Pogląd ten odpowiednio odnosi się do sprawy o podział majątku wspólnego i może być odniesiony do ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia kasacją postanowienia wydanego w takiej sprawie. Prowadzi on do stwierdzenia, że wartością przedmiotu zaskarżenia w sprawie o podział majątku wspólnego (art. 519¹ § 2 k.p.c.) jest wartość poszczególnych rzeczy i praw, których objęcie lub nieobjęcie rozstrzygnięciem sądu albo sposób ich podziału kwestionuje skarżący, a także wartość roszczeń dochodzonych w tej sprawie, rozstrzygnięcie o których jest przedmiotem zaskarżenia. Wartość przedmiotu zaskarżenia może więc pokrywać się z wartością majątku będącego przedmiotem podziału, ale może też być od niej niższa lub wyższa.

Należy zaznaczyć, że w razie zaskarżenia postanowienia o podziale majątku wspólnego tylko w części, jedynie wyjątkowo uwzględnienie kasacji może nastąpić przez uchylenie lub zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia. Ze względu na wzajemne uwarunkowanie i wzajemną zależność wszystkich rozstrzygnięć

zawartych w postanowieniu, w zasadzie powinno ono zostać uchylone w całości lub zmiana powinna objąć także rozstrzygnięcia nie zaskarżone (zob. – *mutatis mutandis* – postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 1964 r., III CR 294/64, OSNCP 1965, nr 7-8, poz. 130). Okoliczność ta, dostrzegana przez skarżącego, może mieć wpływ na sformułowanie przez niego wniosku kasacyjnego (art. 393³ § 1 pkt 4 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.). Dla określenia wartości przedmiotu zaskarżenia miarodajna jest jednakże wartość rzeczy, praw lub roszczeń, rozstrzygnięcie o których jest kwestionowane w kasacji, a nie treść jej wniosku.

W kasacji wniesionej przez wnioskodawczynię kwestionuje ona rozstrzygnięcie sprawy zaskarżonym postanowieniem tylko co do przyznania nie jej, ale uczestnikowi postępowania, spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, będącego przedmiotem podziału. Wartość tego prawa, ustalona przez Sąd Okręgowy na kwotę 30 481,17 zł (którego to ustalenia wnioskodawczyni w kasacji nie podważa) jest więc wartością przedmiotu zaskarżenia. Ponieważ jest to kwota niższa niż 50 000 zł, to stosownie do art. 519¹ § 2 k.p.c., kasacja w sprawie o podział majątku wspólnego, w której taka jest wartość przedmiotu zaskarżenia, nie przysługuje.

Sąd Okręgowy, jako sąd drugiej instancji, do którego wniesiona została kasacja, stosownie do art. 393⁵ w związku z art. 13 § 2 k.p.c. uprawniony był do zbadania, czy jest ona dopuszczalna i do sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2000 r., II UZ 124/00, OSNAPUS 2002, nr 12, poz. 294), a wobec stwierdzenia, że ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia kasacja nie przysługuje – do jej odrzucenia. Zaskarżone postanowienie, aczkolwiek z innym uzasadnieniem, wydane zostało bez naruszenia art. 519¹ § 2 k.p.c.

Odrzucenie kasacji ze względu na niespełnianie przez nią wymagania, które stosownie do przepisów ustawy jest konieczne dla dopuszczalności kasacji, nie narusza także art. 45 ust. 1 Konstytucji. Prawo do wniesienia kasacji w postępowaniu cywilnym nie stanowi bowiem koniecznego elementu prawa do sądu, a i wyłączenie określonych spraw spod kontroli kasacyjnej nie narusza prawa do sądu (zob. np. orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 10 lipca 2000 r., SK 12/99, OTK Zbiór Urzędowy 2000, nr 5, poz. 143 i z dnia 10 sierpnia 2001 r., Ts 58/01, OTK Zbiór Urzędowy 2001, nr 6, poz. 207).

Z przytoczonych względów zażalenie jest niezasadne. Należało więc je oddalić (art. 393¹⁸ § 3 w związku z art. 397 § 2 i art. 385 k.p.c.).